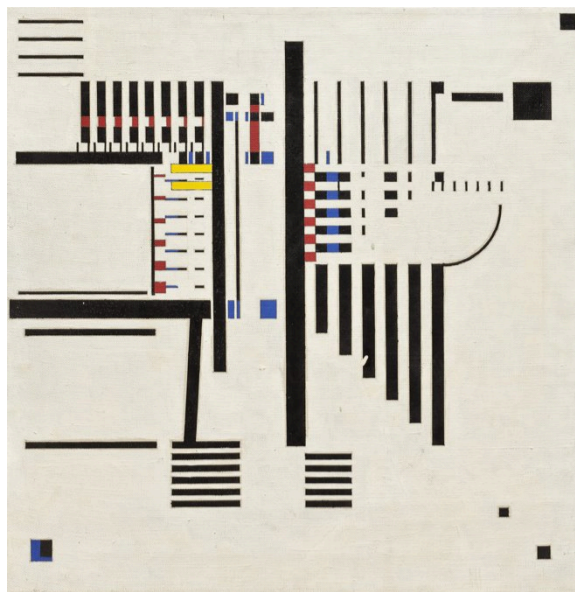

I dette billede parafraserer Winther renessansens billedudtryk. Foto: Richard Winther

En af Winthers konkrete kompositioner fra tiden i Paris. Foto: Ole Akhøj

Han var vild, velhavende – og helt umulig!

Kunst. Richard Winther inspirerede flere generationer af danske kunstnere, men er selv blevet lidt overset. Det rådes der bod på i en tæt og omfangsrig udstilling på Nivaagaards Malerisamling.

Richard Winther 100 år

Til 13. september 2026. Nivaagaards Malerisamling, Gammel Strandvej 2, 2990 Nivå.

Holger Dahl
htda@berlingske.dk

Navnet var Winther, og det var ganske passende. Med sit vilde hvide hår og ditto skæg lignede billedkunstneren Richard Winther grangiveligt alle mytologiske fremstillinger af »Kong Vinter« - et tilnavn, han dog aldrig brugte, men måske kunne have brugt.

Han elskede nemlig at give sig selv og sine kunstneriske personaer nye navne. Fra Gro Vive over Ricardo da Winti og Ricardo da Nivå til Fabian Rohe (det sidste, fordi han havde rødder i det sukkerroeproducerende Lolland).

Richard Ludvig Philip Weibull Winther, en mand med mange navne og pseudonymer, havde gennem sit lange liv en så sprælsk og vildt strittende tilgang til sin kunst, at det på mange måder giver mere mening at betragte hans livsværk som en collage af vidt forskellige identiteter end som et sammenhængende udviklingsforløb, sådan som man traditionelt gør det i kunsthistorien.

I år ville vildmanden Winther være fyldt 100 år, og fordi han i 20 år af sin 60-årige

karriere boede i Nivå, har man på Nivaagaards Malerisamling fået den glimrende idé at lave en hyldest/mindeudstilling for Richard Winther, der trods al sin hidsige aktivitet aldrig rigtig fandt et spor i den danske kunsts hovedstrøm.

Bevares, han spillede centrale roller i både Linien II, i Eks-Skolen, i Decembristerne og i kunstnergruppen Arme og Ben.

Han fik både Eckersberg- og Thorvaldsenmedaljen, han blev professor på Det Kongelige Danske Kunstakademi og fik store bestillingsopgaver af Statens Kunstfond.

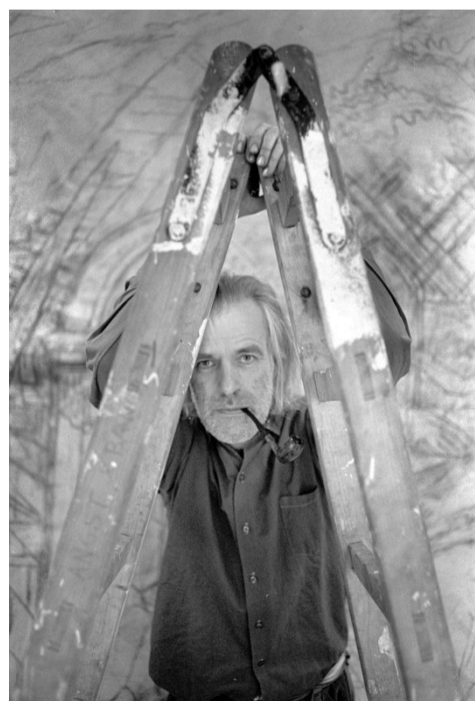
Alligevel er det som om, man aldrig taler så meget om Richard Winther, som man taler om de kunstnere, han arbejdede sammen med og inspirerede: Albert Mertz i Linien II eller Per Kirkeby og Bjørn Nørgaard i miljøet omkring Eks-skolen for eksempel.

På den måde kan han minde lidt om en figur som Christian Zahrtmann, der også huskes mere for sin rolle som inspirator end for sin egen kunst.

Alene af den grund er det godt, at Nivaagaard har taget fat i Winthers livsværk og nu i en smukt varieret og ganske omfangsrig udstilling giver os en grundig tur gennem mandens liv og gerning.

I det glimrende katalog er der interview med mange mennesker, der har kendt eller arbejdet sammen med Richard Winther, og der får man et kalejdoskopisk og meget sammensat portræt at se:

En kunstner, der kunne være en kompromisløs og vildt besværlig person (»Han var heelt umulig!« siger Ursula Reuter Christiansen i kataloget), men samtidig et varmt og

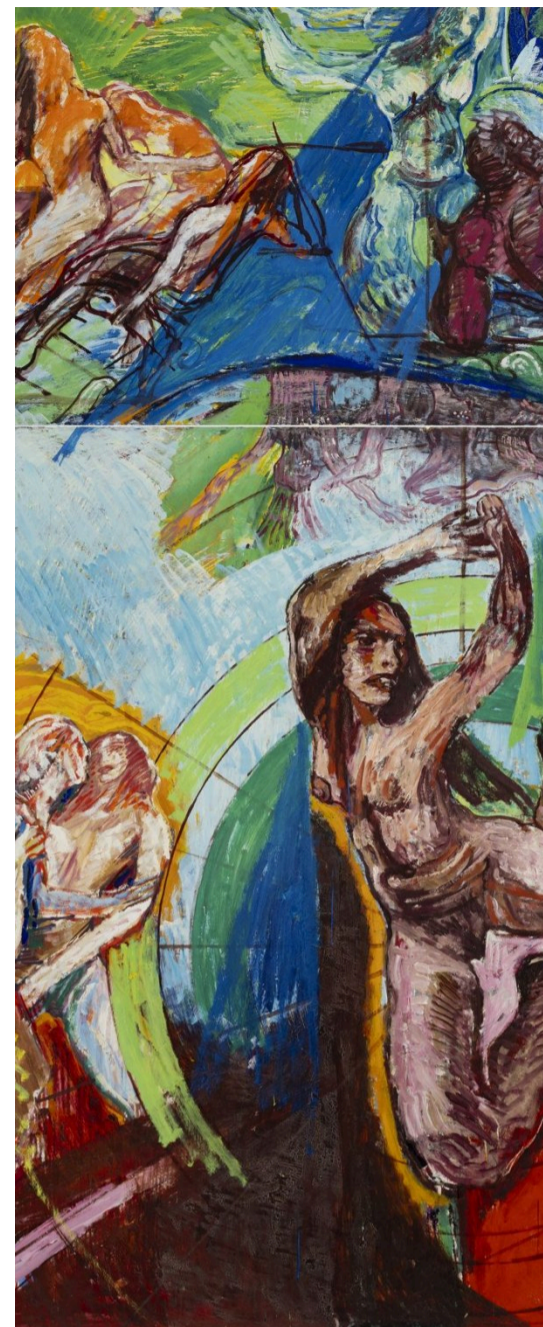
Richard Winther.
Foto: Steen Møller Rasmussen

elskeligt menneske, en evigt nysgerrig opdagelsesrejsende i kunst og sprog, en rasende lærer, og noget af en særling.

Han var tilsyneladende lidt af det hele og trak på alle aspekter af sin personlighed, når han udviklede sin kunst.

Studerede tibetansk

Richard Winther blev født ind i en relativt velhavende familie i 1926. Hans far var drifts-

direktør for De Danske Sukkerfabrikker på Lolland.

Da Winther var 12 år gammel, flyttede familien til Frederiksberg, hvor den blev boende. Som 16-årig kom Richard Winther i kontakt med maleren Richard Mortensen, som fik en stor indflydelse på hans liv.

Winther blev student i 1944 og udstillede allerede samme år på Kunstnernes Efterårsudstilling.

Han blev optaget på kunstakademiet som 19-årig og tog lige efter befrielsen til Paris for at lære noget om den allermest moderne kunst.

Han startede med konkret kunst, men bredte sig derfra til en historisk orienteret, fortællende stil, lavede nyfortolkninger af klassiske skulpturer og renessansens malerier, skrev bøger, eksperimenterede med fotografi, dyrkede de grafiske teknikker, han havde lært hos Aksel Jørgensen på Kunstakademiet, og var i det hele taget lidt over det hele.

I 1960, da en ny generation så småt var begyndt at manifestere sig med en interesse i happenings og performativ, social kunst, stod Richard Winther lidt af vognen og begyndte i stedet at studere tibetansk sprog og billedkunst på Københavns Universitet.

Han kunne lide det formalistiske i den religiøse kunst, og var i det hele taget lidt træt af den moderne vestlige kunsts »følelser«, som han sagde det.

Han var en sammensat begavelse med andre ord - og tydeligvis en mand, der oplevede og skabte kunsten mere med hjernen end med hjertet.

Det er interessant at se hans konkrete kunst for eksempel - og at læse i kataloget, at han selv mente, at han mellem 1945 og 1948 havde været igennem alle de væsentligste positioner

i moderne kunst, og derfor var fri til at gå videre. Det er på overfladen sandt, men samtlige konkrete billeder på udstillingen ville have været bedre, hvis han havde givet dem bare en smule mere opmærksomhed.

Men sådan var Winther tilsyneladende ikke: Når han i sin hjerne havde forstået konceptet, var han færdig med retningen og bevægede sig så videre til noget andet.

Han forlod den konkrete kunst og blev så i en periode en fabulerende figurativ maler med en stærk kunsthistorisk baggrund.

I en periode lavede han fotografier og fotografiapparater, i en periode lavede han grafik og skrev bøger, og det er alt sammen sjovt, vildt, fræsende og interessant at se på og læse, men man tænker også konstant:

Ville det ikke have været bedre med lidt mere fokus? Med et par iterationer mere i de enkelte manifestationer.

Winthers værker er altid klare som idé, men savner autoritet i udførelsen, og på min vej gennem udstillingen ærgrede jeg mig igen og igen over dén virkelighed.

En vigtig læremester

Det heldige for kunsthistorien var, at præcis fordi Winther så sine koncepter så klart, var han en fremragende lærer.

På udstillingen ser man hele tiden små ansatser til det, der blev til Bjørn Nørsgaard, til Per Kirkeby eller andre af Eks-Skolens kunstnere:

Masonitpladerne og det heftige maleri, historieforståelsen, blandingen af guldalder og pop - det er der alt sammen som antydninger i Winthers værk, og det tjener ham til ære, at han uden misundelse lod det hele komme til udtryk gennem en yngre generation, mens han langsomt trak sig tilbage til barndommens Lolland og en rolle som sær

»Han var en sammensat begavelse med andre ord – og tydeligvis en mand, der oplevede og skabte kunsten mere med hjernen end med hjertet.«

nissemand og historisk interessant avantgardedepioner.

I sin ungdom var Richard Winther også en ivrig kunstsamler. Han købte værker af både Giacometti, Man Ray, Max Ernst og Miró.

For at have »nogle absolutte størrelser, jeg kunne måle mit arbejde med. En meterstok«, som han sagde.

Han kaldte det sin studiesamling, og på udstillingen har kuratorerne på Nivaagaard fået den gode idé at bede billedkunstneren Mie Mørkeberg iscenesætte Winthers samling på sin egen måde.

Hun har valgt et malerisk univers, der er

Billedet her er en selvstændig fortsættelse af en serie malerier, Winther skabte til Slagelse Tekniske Skole.

Foto: Galleri Tom Christoffersen

lidt Mørkeberg og meget Winther. Et rum, det er en smule svært at få hold på som en del af udstillingen, men mødet med Winthers samling og inspirationskilder er bestemt interessant.

Det er værd at bemærke, at Winther som ung mand købte så meget kunst, for på trods af, at han kom fra gode kår, var han livet igennem yderst sparsommelig, kan man læse i kataloget.

Han gik i det samme tøj, indtil det faldt af ham, og han blev engang på en rejse med Kunstakademiet (da han var professor) nægtet adgang til sit hotel, fordi receptionisten troede, han var en posemand.

Richard Winther var med andre ord en karakter lige så meget som en kunstner. Gennem det hele fik han dog også produceret og produceret.

Hans eget hus på Lolland blev hans sidste store projekt: Dekorert og malet fra kælder til kvist med allegoriske, selvrefererende og halvt kunsthistoriske, halvt private motiver.

En billedverden, der ikke rigtig ligner noget andet, men også er lidt for egensindig til for alvor at markere sig som et selvberørende værk.

Trods alle ovenstående forbehold har Richard Winther fortjent al den opmærksomhed, han får nu i sit jubilæumsår - mest for alle de mennesker og projekter, han påvirkede, men også i egen ret for sit myldrende livsværk.

I sine sidste mange år dekorerede Winther sit hus i Vindeby som en myldrende billedekspllosion. Foto: Julie Vøge